

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

5. Chemický turnaj

kategorie starší žáci

25. 4. 2014

Řešení úloh

Praktická část

45 minut

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Téma: Karboxylové kyseliny

Celkem: 24 bodů

V korespondenčním kurzu jste se zajímali o organické kyseliny a jejich vlastnosti. Víte, že některé kyseliny jsou rozpustné ve vodě a některé ve vodě rozpustné nejsou. Ty, které jsou rozpustné ve vodě vykazují pH, které odpovídá kyselinám. Využijte těchto znalostí k vyřešení první praktické úlohy.

Úloha 1: Určete v předložených vzorcích dané látky

Pomůcky a chemikálie:

4 vzorky látek (kyselina citronová, kyselina palmitová, octan sodný, uhličitán sodný), pH papírky destilovaná voda, skleněná tyčinka, sada zkumavek, lžičky

Postup:

Menší množství vzorku vložíme do zkumavky a provedeme zkoušku na rozpustnost ve vodě. U rozpuštěných látek zjistíme pH pomocí pH papírku a skleněné tyčinky (k nanášení vzorku na pH papírku). Podle výsledků určíme látku v dané kádince a výsledky zapíšeme do tabulky.

Závěr:

Kyseliny mají ve vodných roztocích pH.....< 7..... (1 bod)

Kyselina nerozpustná ve vodě je kyselina citronová / palmitová. (1 bod)

Číslo kádinky se vzorkem	Rozpustnost ve vodě	Hodnota pH (kyselá-zásaditá)	Název látky
1	nerozpouští se	pH 11 zásaditá	uhličitán sodný
2	rozpouští se	pH 3 kyselá	kyselina citronová
3	rozpouští se	pH 7 neutrální	octan sodný
4	nerozpouští se	pH 5 kyselá	kyselina palmitová

(3 x 4 body = 12 bodů)

Úloha 2: Reakce octa jako zředěné kyseliny octové

Pomůcky a chemikálie:

zředěný roztok octa, vzorek uhličitánu sodného z úlohy 1, lžička, odměrný válec na 10 ml, fenolftalein.

Postup:

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vzorek uhličitanu pokapeme několika kapkami fenolftaleinu. Odměříme 10 ml roztoku octa a vlijeme ke vzorku uhličitanu v kádince. Pozorujeme změny a zapíšeme závěr.

Chemická rovnice:

Doplňte vzorce a upravte rovnici:

kyselina octová + uhličitan sodný → oxid uhličitý + voda + octan sodný

(5 + 2 body = 7 bodů)

Závěr:

Uhličitan sodný je zásada, proto se fenolftalein zbarví .....**fialově**.....

Po přidání octa dochází k rozkladu uhličitanu, uvolňuje se plynný **oxid uhličitý...CO₂.....**
a zbarvení způsobené přítomností fenolftaleinu.....**mizí (neutralizace zásady kyselinou)**

Oxid uhličitý uniká do vzduchu, protože je **špatně**/dobře rozpustný ve vodě.

(4 body)